

I NAKON BARCA BARAC?
O POČECIMA HRVATSKE KNJIŽEVNE KRITIKE
ZA NARODNOGA PREPORODA

Ivica Matičević

UDK: 82.163.42.09Barac, A.

Napisana prije 85 godina, monografija Antuna Barca *Hrvatska književna kritika* iz 1938. još je uvijek relevantno djelo za upoznavanje početaka i razvoja povijesti nacionalne književnokritičke prakse od hrvatskoga narodnog preporoda do završetka moderne. Povjesničari hrvatske književnosti nakon Barca, sve do danas, nisu se bitno odmaknuli od Barčeva opisa. Pojedinačnih studija o kritičarima i njihovim postupcima/dosezima ne manjka, ali za faktografski sustavnu i metodološki dosljednu sintezu o hrvatskoj književnoj kritici hrvatska znanost o književnosti očito nije spremna. U tome smislu stručni se »preporod« još niti ne nazire, a Barčeva knjiga i dalje stoji kao usamljeni spomenik uzornoga filologa i književnoga povjesničara.

Ključne riječi: hrvatska književna kritika; hrvatski narodni preporod; teorija književnosti; estetika; Stanko Vraz

Antun Barac je 1929. u glasovitom eseju »Između filologije i estetike« zdvojno trubio na sav glas, kao neko filološko prokletstvo, kako svatko od hrvatskih pretražitelja nacionalne literarne povijesti stoji sam, kao neka gladna prokletinja

koja si sama mora loviti da bi jela i pila, jer da gdje god takne taj lovac, hrane nema: nema bibliografija, nema popisa, nema leksikona, enciklopedija, nema analitičkog teksta, studija i rasprava. Svatko kreće u istraživačku avanturu sam. Barčev fatalistički zavij bio je inspiriran tadašnjim činjenicama u oblasti filološkog istraživanja, jer nam je znanost o književnosti doista bila u povojima, svakako neorganizirana, prepuštena kreativnom hiru pojedinaca koji je tu i tamo ipak znao zagrepsti ispod površine:

Povijest hrvatske književnosti jedna je od najzanemarenijih naših nacionalnih nauka, pogotovo s obzirom na XIX vijek. Mi ni danas, nakon gotovo pola stoljeća punog kulturnog života, nemamo temeljito i naučno napisane historije književnosti. Monografije o pojedinim znatnijim ličnostima i pojedinim literarnim razdobljima gotovo da i ne egzistiraju. Najveći dio onoga što se kod nas – pogotovo za širu javnost – piše o starijoj i novijoj književnosti, u velikom je dijelu samo prepričavanje slabo utvrđenih činjenica ili diletantsko dovijanje kome nedostaje glavni uvjet svake naučnosti: solidno poznavanje fakata. Unatoč tome, a možda i upravo radi toga, o metodama literarne historije piše se u nas razmjerno veoma mnogo – svakako mnogo više negoli se u toj samoj nauci stvara. Svaka nova literarnohistorijska radnja – a imade ih tako malo! – izaziva toliko recenzija da sve one zajedno, po opsegu štampanih strana, zauzimaju barem pet puta toliko prostora koliko radovi o kojima je govor. (Barac 1968: 75)

Moralo se čekati, kako znamo, poratne godine, osnutak institucija hrvatske znanosti o književnosti, od Instituta za jezik tadašnje JAZU istoga Barca 1948. (Vodič 2001.) do Sekcije za teoriju književnosti Hrvatskoga filološkog društva 1952. i časopisa *Umjetnost riječi* 1957. (Dukić 2009.), a tih godina nastaje i glasovita Zagrebačka stilistička škola koja bitno utvrđuje mjesto hrvatske znanosti o književnosti u europskoj sredini (Oraić Tolić 2022.). Barca tada više nije bilo, ali su njegovi nasljedovatelji s Odsjeka za jugoslavenske jezike i književnosti (poslije kroatistike) Filozofskoga fakulteta u Zagrebu, od Ive Frangeša do Ante Stamaća, itekako proučavanje struke pomakli na bolje i više, svatko na svoj način, u okvirima tema i metodoloških pristupa predmetu obrade. To kad se govori o kroatističkom smjeru; o onome pak smjeru koji je doveo do zagrebačke komparatistike, od

Hergešića nadalje, postoji također uzorna povijest i nju čine najbolja imena naše književne humanistike (Franić Tomić 2009.).

Nego, Barac! U kontekstu razmatranja samoga početka sustavnijeg i osvještenijeg pristupa književnoj kritici kao zasebnoj vrsti koja u čvrstom dodiru s povijesnim i teorijskim aspektima književne djelatnosti čini općeprihvaćenu trojedicu znanosti o književnosti, Barac ipak nije stajao sam kada je pisao glasovitu sintezu *Hrvatska književna kritika* 1938. (Barac 1938.), kako je o tome znao zanovijetati desetak godina prije u spomenutom eseju iz 1929. Vođen odgovornim i poštenim odnosom prema svome poslu,¹ Barac je revno proučio što su o tome rekli prije njega, pa je našao određenih mjesta u radovima Franje Markovića i Branka Drechslera napose, koja je mogao primjereno rabiti u svojoj novoj knjizi, bez osjećanja samoproklamiranog prokletstva o istraživačkom soliranju. Ako i nije prvi – jer je to prije njega učinio Milivoj Šrepel u *Viencu* 1888. i Branko Drechsler u studiji *Stanko Vraz* 1909. – koji je izjavio i utvrdio da je Stanko Vraz u Matičinu časopisu *Kolo* prvi hrvatski književni kritičar u hrvatskoj književnoj praksi, pa onda i osnivač hrvatske književne kritike (dakako, u istome *Kolu* 1842.), a njegovi suvremenici Adolfo Veber Tkalčević i Janko Jurković časni nastavljači i umnogome oni koji su prerasli Vrazovu praksu i odveli je dalje i dublje, onda je Barac svakako onaj koji se pamti kao prvi književni povjesničar kojemu je to uspjele pokazati u sintetskoj studiji, u pregledu/kontekstu književnopovijesnog, dakle sustavnog i opsežnog rada koji je i uvjerljivo i metodološki vrlo dorađeno pokazao nastanak i razvoj književnokritičkog žanra od preporoda do konca moderne, u jednome makar i zamišljenome organskom nizu, bez obzira na to što smo danas svjesni, nakon toliko godina odmaka, svih eventualnih nedostataka Barčeva pristupnog i opisnog algoritma. O tome je struka već rekla mnogo, na više mjesta (Lasić 1955. Flaker 1984. Stamać 1984).

¹ »Kolege Barčevi pamte ga po beskrajnim, samozatajnim listanjima hrvatske periodike, u divna proljetna jutra i bujne jesenske sutone. Pamtim i sam brojne kutije bibliografskih ispisa Barčevom rukom; pamtim ih još iz godina kad je Leksikografski zavod započeo svoju sistematsku bibliografiju (...); promatrao sam te knjige i s tugom razmišljao o tom prisilnom 'bavljenju koječim' koje je za Barčev rad bilo nezaobilazno, a koje, eto, u moje doba postaje tragično suvišna investicija...Sve je Haler imao pravo. Ali povijest hrvatske književnosti nije napisao on; nego ju je, autoritativno, započeo Barac« (Frangeš 1978: 28).

No, više nas treba zanimati je li se u odnosu na Barčevu monografsku sintezu i ondje iznesena ključna stajališta u narednim godinama i desetljećima, a njih je – desetljeća – otad već prošlo punih osam, bitno napredovalo u spoznajama i opisnom slogu kako o samome Vrazu, tako i o cjelini književnokritičke prakse za preporoda i o zoni njezina djelovanja. Prvo i najvažnije, Barčeva je sinteza o hrvatskoj književnoj kritici od preporoda do kraja moderne dosad još uvijek jedina takva povijesna sinteza koju imamo, a koja na jednom mjestu, u neprekinutoj nizu, s ujednačenim pristupom i opisom, zanemarimo sada već spomenute nedostatke, govori o zasebnome žanru unutar nadređena pojma nacionalne znanosti o književnosti. Nitko se nakon toga nije prihvatio toga posla na takav način, a ono što smo u obliku hrestomatija i vrlo uopćenih historijskih pregleda dobili nije zapravo donijelo ništa novo, čak se pokazuje i određena redukcija spoznajnih razina Barčeve studije. Tu ponajprije mislim na Pavletičeve i Šicelove opise u njihovim hrestomatijama odnosno povijesnim panoramama, ali i na druge opisivače (koji zapravo nisu istraživači) kritičkoga žanra poput Milorada Živančevića, Ive Frangeša i Velimira Viskovića. Svi oni samo vjerno slijede, u manje ili više vidljivim stilskim premazima i terminološkim inačicama, Barčev zaglavni tekst, ne upuštajući se u znatnija vlastita istraživanja građe (Pavletić 1958.; Živančević – Frangeš 1975.; Frangeš 1987.; Šicel 1997a; Šicel 1997b; Šicel 2004.; Visković 2010.).

Držeći se »metode pozitivne induktivne refleksije« (Lasić) u opisu građe te sređujući dobivene činjenice primjenom kriterija plodnosti u produkciji književnokritičkih tekstova i kriterija prepoznatljivosti kritičke fizionomije (izuzetnosti), Barac izdvaja »vrhove« kritičkog diskursa. Barčevski je opis, dakle, riješio i pitanje početka bavljenja književnokritičkom praksom za preporoda, ali i dalje, od postpreporodnih godina do pojave Šenoe, Markovića i zaključno s Matošem otvorio put za dalje i dublje. On dalje više nije stigao, a o samome Vrazu i njegovoj ponajprije teorijskoj kritičkoj matrici dosad je dublje otišao samo Cvjetko Milanja koji svojim ponešto apartnim stilom govori kako je Barac uglavnom dobro ocijenio Vrazov kritički nagon, ali ne i njegovu sadržajnost i teorijske naputke:

Prema Barcu, dakle, temeljna načela Vrazove književne kritike sastojala su se u tome da zahtijeva umjetničku uvjerljivost i nacionalni duh u književnosti. Još je Barac upozorio da je Vraza zanimao stil, stih, recepcijski efekt književna djela, ali da je ipak bio više književni referent nego pravi književni kritičar. Naime, iako je imao iznjegovan umjetnički ukus da je ta svoja načela slabo

primjenjivao u praksi. Držimo, dakle, da je Vrazova kritička impostacija složenija i da joj se mora pristupiti tako da se detektiraju fundamentalna teorijsko-metodološka načela. (Milanja 2011.)

Od ostalih mlađih znanstvenika ističe se rad Suzane Coha o recepciji ukupna Vrazova djela u hrvatskoj književnoj povijesti, pa tako onda posljedično i onoga dijela opusa koji čine njegovi književnokritički napisi (Coha 2020.) te priznanje tzv. Barčevoj modernosti u prikazu nacionalne književne kritike što Leo Rafolt opravdava time što je Barčev pregled postavljen tako da jednu važnu djelatnost kakva je književna kritika, koju jasno utvrđuje od preporoda, dalje prikazuje cijelo vrijeme kao dio općenitijega sustava književne znanosti i primjereno joj određuje i aksiologiju i epistemologiju, ili, kako bi se suvremenije reklo, »imanentni diskurzivni obrazac«:

Kada se Antun Barac odlučio napisati svoj pregled hrvatske književne kritike od Stanka Vraza do Antuna Gustava Matoša (Hrvatska književna kritika, 1938.) odabrao je, pritom, jednak tip sistematizacije ili tipologizacije književnokritičarske građe kao da piše neki za to razdoblje konvencionalan književnopovijesni pregled. Za njega nije bilo sumnje pripada li književna kritika korpusu književne građe, odnosno ogleda li se u njoj, također, tip ili paradigma razvitka određene nacionalne književne kulture. Registar imena u Barčevu opsežnome prikazu hrvatske predmodernističke i modernističke književnokritičarske produkcije zato i ima velik broj imena, među kojima su možda najznačajnija ona Antuna Gustava Matoša, Milana Marjanovića, Augusta Šenoje i Milutina Cihlara Nehajeva. K tomu, zanimljivo je promotriti na koji način Barac segmentira svoju kritičku građu, pridajući joj pritom, u maniri pravog književnog povjesničara, privid kontinuiteta, od romantičarskih i protorealističkih pokušaja sve do afirmacije književne kritike kao žanra u razdoblju matoševske moderne. Jedan od osnovnih modela sistematizacije književnokritičarske prakse u tome razdoblju od gotovo dva stoljeća onaj je časopisne prirode. Naime, kritička se djelatnost redovito vezivala uz instituciju časopisa, kao svojevrsne pozornice ili pak platforme za iole ozbiljniji kritički angažman. Gotovo svakoj skupini književnih kritičara Barac, nadalje, pridaje i neku njima prikladnu ideološku misao ili

svjetonazorski rakurs s kojega se književna građa, analizirano tkivo, može sagledavati. (Rafolt 2008.)

Konačno, kako je to Barac vidio Vrazovo prvenstvo u pokretanju jedne tako važne književne djelatnosti, što je to što Vraz apostrofira, a što je onda bilo utkano u praksu kritičkog žanra za dugi niz godina, a djelomice je to i danas... Barac je naglasio kako je Vraz bio prvi, iako je i prije njega bilo nekih pokušaja bavljenja kritičkim poslom (npr. Dragutin Seljan), koji je svjesno i savjesno isticao potrebu književne kritike kao stalne pratiteljice književnih djela. Pri tome je Vrazu bilo važno prepoznati koliko neko djelo vrijedi, kolika je njegova estetička uvjerljivost, a odmah potom koliko je u tom djelu prisutna vrijednost nacionalnog duha, koliko djelo zrcali narodni supstrat u građi i izrazu:

Stanko Vraz je doista prvi pisac novije hrvatske književnosti koji je u 'Kolu' 1842. svjesno naglasio potrebu kritike i iznio dva važna literarna problema, oko kojih se velikim dijelom i kreće svaka kritika: koliko vrijedi književnost ilirizma, s obzirom na njezino umjetničko značenje, i u kome bi se pravcu naša književnost imala razvijati (...) Zasluga je Vrazova što je prvi istaknuo potrebu da se na književnost gleda kritički – i s obzirom na umjetnički talent onih koji pišu i s obzirom na cjelokupno značenje onoga što se u književnosti objavljuje. Vraz je bio na čistu s teškoćama takva posla u tadanjim hrvatskim prilikama, ali ga se ipak prihvatio, i vršio ga je od g. 1842 do smrti. U prvoj svesci 'Kola' on je izrekao misli koje znače prvi ozbiljni kritičarski program u novijoj hrvatskoj književnosti: 'Teško je naime rasuđivati objektivno stvari ondje gdje još spisatelji nisu naučni gole slušati istine. Svaka se nova, ta bila i najgora knjiga, hvalila, i pisalac u zvijezde kovao. (...) Treba da se osvijestimo, da riječ zametnemo o stvarih našega knjiženstva i vrhu njih da se trijezno razgovaramo ne gledeć na prijateljstvo, srodstvo i druge okolnosti. (Barac 1938: 3-4)

Vrazu je bilo važno razlikovati, naglašava Barac, između vrijednosti u nacionalnom smislu i vrijednosti u umjetničkom smislu. To je značilo da Vraza zanima i stil djela, u poeziji ponajprije stih te ono što bi se danas dalo nazvati recepcijskim aspektom u sredini za koju i o kojoj govori. Dakle, kritičar za njega mora imati odnjevovan ukus i osjećaj za vrijednosti nacionalnih tema. Oslanjanje na građu iz

narodnog života, na ono što se romantičarskom formulom svodilo na narodni genij u izboru i osjećanju građe, s naročitim obzirom na aspekt izraza. To su ujedno bile i premise za bavljenje kritičkim radom i u Vrazovih nastavljača, poglavito u Vebera Tkalčevića koji tomu dodaje i pre naglašava moralnu komponentu, ali ništa drukčije nije kasnije razmišljao ni Šenoa. Milanjine suvremene ocjene koje su zamijetile određene manjkavosti Barčeva opisa nisu mogle umanjiti, niti je to Milanja tako i postavio, zaglavnu važnost navedenih autorovih tvrdnji o Vrazu, a same Milanjine primjedbe i objašnjenja nisu u koliziji s Barčevim opisom, nego ga samo proširuju i dopunjuju. Milanjina je analitička i retorička »dosjetka« da je Barac kod Vraza preforsirao neka Vrazova temeljna načela, a da pak druga nije ni primijetio. Svakako je vrijedno da je Milanja pokušao skrenuti svrsishodnije pogled na Barčev opis i time je samo dokazao koliko su mišljenja o pojedinim aspektima u povijesti hrvatske književne kritike još uvijek ili u jezgri ili u dohvatljivoj smisaonoj i značenjskoj ljušci zavisni od Barčeve monografije i njegovih ocjena kojih se naposljetku drži i sam Milanja: »Mada je djelovao tek metodološkim provizorijem (Vraz, op. a.), dominantnim segmentima – književnokritičkom ozbiljnošću, versološkom sviješću, stilističkom, recepcijskom, estetičkom uspješnošću, nacionalnim duhom – kao takvom ne može mu se osporiti uloga inauguratora i utemeljitelja *sustavnoga* bavljenja književnom kritikom u korpusu novije hrvatske književnosti, ma koliko ona razumljivo bila tek u povojima...« (Milanja 2011.). A to je ujedno i zaključni odgovor na pitanje iz naslova ostaje li Barčeva monografija, i kad je o počecima književne kritike riječ, još uvijek primjerena, uvjerljiva i nezaobilazna, barem kao početni stupanj od kojeg nam valja konačno i odstupiti podastirući jednog dana hrvatskoj znanosti o književnosti novu monografiju o povijesti kritičkoga žanra. Dok se to ne dogodi, a ja nekako ne vidim kad bi se to moglo dogoditi u dohlednoj budućnosti, osim povremenih parcijalnih studija o pojedinom kritičaru ili stilskom razdoblju, ostajem pri tome da Barca još uvijek nasljeđuje Barac sam.

Barčevo je prokletstvo hrvatsko književno znanstvo – osamdesetak godina nakon žalobne ocjene prilika i stanja – spremno odbaciti i podastrijeti uvid u svoju plodnu povjesnicu deskriptivnih, interpretativnih i analitičkih sastavnica, mrežu čitanja i iščitavanja u bjesomučnom proganjaju znanstveničke paradigme od Crocea do Lacana, od strukturalizma do feminističke kritike, još uvijek u traganju za smislenim (a to znači mjerodavnim, dakle usustavljenim) odgovorom izazovima literarne prakse. Dohvaćanje sustavnosti posljedovalo je bibliotekom pregleda,

studija i monografija, pa je negdanja barčevska pusta zemlja filološka danas ponešto i prenapučena republika znanja. Drukčije rečeno, nitko više nije otok, i niti jedan predmet obrade više ne bi smio biti izgubljen u filološkim strujama i meandrima, barem što se temeljnoga uvida tiče. Pa ipak, barčevsko zanovijetanje iz povijesnoga *offa* nije posve utihnulo zaustavimo li se na ispisivanju povijesti hrvatske književne kritike. Dakle, ako je tomu tako, ako parcijalno, sinkronijsko i pregledno o hrvatskoj književnoj kritici supostoji kao tvarni prinos, zašto onda nemamo sintetsko, dijakronijsko, kritičkopovijesno kao jedino logično, očekivano i ciljano, kao krajnji doseg struke? Gdje je razlog tomu da i danas moramo pristati – jer je to jednostavno tako i jer se ništa nije promijenilo od 1938. – na činjenicu da nas jedna monografija o povijesti nacionalne književne kritike, iako već umnogome pripada *historiji* – kako je isti taj Barac govorio za Marjanovićev kritičarski rad – pobuđuje umnogome na razmišljanje i akciju? Sve utvrđene prednosti, a još više nedostaci Barčeve povjesnice, mogu poslužiti kao poticajna mjera, okidač za konačni uzvrat suvremene književne znanosti, za promišljeni i sustavni nacrt i ispis povijesti nacionalne književne kritike (Matičević 2014.). Pouzdani se odgovor i dalje nalazi u prvoj rečenici Barčeva spomenuta eseja o odnosu estetike i filologije iz 1929: »Mnogo se teoretizira uvijek onda kad se malo radi«.

LITERATURA

- Barac, Antun. 1938. *Hrvatska književna kritika*. Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb.
- Barac, Antun. 1968. »Između filologije i estetike«. U: Barac, Antun. *Članci i eseji*, Pet stoljeća hrvatske književnosti, knj. 101. prir. Ivo Frangeš, Matica hrvatska – Zora, Zagreb, str. 75-90.
- Coha, Suzana. 2020. »O značenju i recepciji Stanka Vraza u povijesti hrvatske književnosti«. *Kolo*, Zagreb, 3/2020 (preuzeto 25. veljače 2023. s <https://www.matica.hr/kolo/627/oznacenju-i-recepciji-stanka-vraza-u-povijesti-hrvatske-knjizevnosti-31067/>).
- Dukić, Davor. 2009. »Kultura – zapostavljen pojam u počecima moderne hrvatske znanosti o književnosti«. *Umjetnost riječi*, Zagreb, LIII/2009, 3-4, str. 137-152.
- Flaker, Vida. 1984. »O Barčevoj metodi u Hrvatskoj književnoj kritici«. U: *Barčev zbornik*. Ur. Miroslav Šicel, Zavod za znanost o književnosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Zagreb, str. 91-101.
- Frangeš, Ivo. 1978. *Antun Barac*. Zavod za znanost o književnosti – Sveučilišna naklada Liber, Zagreb.
- Frangeš, Ivo. 1987. *Povijest hrvatske književnosti*. Nakladni zavod Matice hrvatske – Cankarjeva založba, Zagreb – Ljubljana.
- Franić Tomić, Viktorija. 2009. »O komparativnoj književnosti danas«. *Croatica et Slavica Iadertina*, Zadar, V/2009, str. 281-290.
- Lasić, Stanko. 1955. »O literarno-historijskom metodu u djelima prof. dr. Antuna Barca.« *Almanah Pogledi* 55, Zagreb, str. 3-69.
- Matičević, Ivica. 2014. »Cave criticum! O hrvatskoj književnoj kritici na Danima Hvarškoga kazališta«. U: *Dani Hvarškoga kazališta, knj. 40: Četiri desetljeća Dana Hvarškoga kazališta. Dosezi i propusti u istraživanju hrvatske književnosti i hvarškoga kazališta*, HAZU-Književni krug, Zagreb – Split, str. 71-89.
- Milanja, Cvjetko. 2011. »Vrazova temeljna književno-kritička načela«. *Kolo*, Zagreb, br. 1/2011 (preuzeto 25. veljače 2023. s <https://www.matica.hr/kolo/321/vrazova-temeljna-knjizevno-kriticka-nacela-20879/>).
- Oraić Tolić, Dubravka. 2002. *Zagrebačka stilistička škola*. Naklada Ljevak. Zagreb.
- Pavličić, Vlatko. 1958. *Hrvatski književni kritičari I-II*. Školska knjiga, Zagreb.
- Rafolt, Leo. 2008. »Pribilješke o tranzicijama suvremene hrvatske književne kritike«. *Sarajevske sveske*, Sarajevo, 17/2008 (preuzeto 26. veljače 2023. s <https://sveske.ba/en/content/pribiljeske-o-tranzicijama-suvremene-hrvatske-knjizevne-kritike>).

- Stamać, Ante. 1984. »Antun Barac – pretražitelj hrvatske književnokritičke misli«. U: *Barčev zbornik*. Ur. Miroslav Šicel. Zavod za znanost o književnosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Zagreb, str. 43-55.
- Šicel, Miroslav. 1997a. *Hrvatska književnost 19. i 20. stoljeća*. Školska knjiga, Zagreb.
- Šicel, Miroslav. 1997b. *Programski spisi hrvatskog narodnog preporoda*. Stoljeća hrvatske književnosti, Matica hrvatska, Zagreb.
- Šicel, Miroslav. 2004. *Povijest hrvatske književnosti XIX. stoljeća. Knj. 1: Od Andrije Kačića Miošića do Augusta Šenoa*. Naklada Ljevak, Zagreb.
- Visković, Velimir. 2010. »Kritika, književna«. U: *Hrvatska književna enciklopedija*, sv. 2: *Gl.-Ma*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb.
- Vodič. 2001. *Vodič Zavoda za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe HAZU*. Ur. Branko Hećimović et al. HAZU, Zagreb.
- Živančević, Milorad – Frangeš, Ivo. 1975. *Ilirizam i realizam*, u: *Povijest hrvatske književnosti*. knj. 4. Liber, Zagreb.

AND AFTER BARAC, BARAC AGAIN?
ON THE BEGINNINGS OF CROATIAN LITERARY CRITICISM DURING
CROATIAN NATIONAL REVIVAL

A b s t r a c t

Written 85 years ago, Antun Barac's monograph *Croatian Literary Criticism* from 1938 is still a relevant work for learning about the beginnings and development of the history of national literary criticism practice from the Croatian National Revival to the end of Moderna. Historians of Croatian literature after Barac, until today, have not significantly moved away from Barac's description. There is no shortage of individual studies on critics and their accomplishments, but Croatian literary science is clearly not ready for a factually systematic and methodologically consistent synthesis of Croatian literary criticism. In this sense, the professional »revival« is not yet in sight, and Barac's book still stands as a lonely monument of an exemplary philologist and literary historian.

Keywords: Croatian literary criticism; Croatian National Revival; theory of literature; aesthetics; Stanko Vraz